

РЕШЕНИЕ

№ 36940

гр. София, 10.11.2025 г.

В ИМЕТО НА НАРОДА

АДМИНИСТРАТИВЕН СЪД - СОФИЯ-ГРАД, XXV КАСАЦИОНЕН СЪСТАВ, в
публично заседание на 10.10.2025 г. в следния състав:

ПРЕДСЕДАТЕЛ: Маруся Йорданова

ЧЛЕНОВЕ: Маргарита Немска
Виржиния Петрова

при участието на секретаря Кристина Алексиева и при участието на
прокурора Александър Павлов, като разгледа дело номер **5458** по описа за
2025 година докладвано от съдия Маруся Йорданова, и за да се произнесе взе
предвид следното:

Производството е по реда на чл. 208 и сл. от Административнопроцесуалния кодекс
(АПК) във вр. с чл. 285 и чл. 284, ал. 1 от Закона за изпълнение на наказанията и задържането
под стража (ЗИНЗС).

Образувано е по касационната жалба на Н. Г. В. от [населено място], срещу решение № 4519
от 11.02.2025г., постановено по адм. д. № 8539 по описа за 2024 г. на Административен съд София
– град, 9-ти състав, с което предявените от касатора иск за заплащане на обезщетение за
неимуществени вреди в размер на 5 000 лева и иск за претърпени имуществени вреди в размер
на 247,94 лв. срещу Главна дирекция „Изпълнение на наказанията“, ведно със законната лихва
върху сумите, считано от края на увреждането – 23.08.2024г., до окончателното заплащане на
главницата, са отхвърлени като неоснователни и недоказани.

Касаторът счита съдебното решение за неправилно, поради нарушение на процесуалните правила
и материалния закон по съображения, подробно изложени в касационната жалба. В съдебно
заседание не се явява и не се представлява.

Ответникът по касационната жалба, чрез своя процесуален представител изразява становище за
неоснователност на жалбата.

Участващият в касационното производство прокурор от СГП дава заключение за неоснователност
на жалбата.

Административен съд - София-град, XXV–ти касационен състав, в качеството си на касационна
инстанция, като взе предвид наведените в жалбата доводи и като съобрази разпоредбата на чл.

218 АПК, приема следното:

Касационната жалба е подадена в установения с чл. 211, ал. 1 АПК 14-дневен срок от надлежна страна срещу подлежащ на касационна проверка валиден и допустим съдебен акт и същата е процесуално допустима. Разгледана по същество жалбата е неоснователна.

Решението на първоинстанционния съд е валидно, допустимо и правилно.

Съгласно чл. 284, ал. 1 от ЗИНЗС, държавата отговаря за вредите, причинени на лишени от свобода и задържани под стража от специализираните органи по изпълнение на наказанията в резултат на нарушения на чл. 3. Според чл. 3, ал. 1 от ЗИНЗС, осъдените и задържаните под стража не могат да бъдат подлагани на изтезания, на жестоко, нечовешко или унижително отношение. Според ал. 2 на същата разпоредба, за нарушение на ал. 1 се смята и поставянето в неблагоприятни условия за изтърпяване на наказанието лишаване от свобода или задържането под стража, изразяващи се в липса на достатъчно жилищна площ, храна, облекло, отопление, осветление, проветряване, медицинско обслужване, условия за двигателна активност, продължителна изолация без възможност за общуване, необоснована употреба на помощни средства, както и други подобни действия, бездействия или обстоятелства, които уронват човешкото достойнство или пораждат чувство на страх, незащитеност или малоценност. Тълкуването на цитираните разпоредби налага извода, че е установено задължение за затворническата администрация за осигуряване на благоприятни условия за изтърпяване на наказанието „лишаване от свобода“ и мярката „задържане под стража“.

За да бъде основателен искът по чл. 284, ал. 1 от ЗИНЗС, следва да са налице кумулативно три предпоставки: действие или бездействие на орган по изпълнение на наказанията в нарушение на чл. 3 от ЗИНЗС, причинени вреди в резултат на извършените действия или бездействия и причинно-следствена връзка между настъпилите имуществени или неимуществени вреди и действията или бездействията на съответната администрация.

Производството пред Административен съд София –град, 9-ти състав, е образувано по искова молба на Н. Г. В. против Главна дирекция „Изпълнение на наказанията“ (ГДИН) за присъждане на сумата от 5 000 лева, представляваща обезщетение за неимуществени вреди за периода 23.02.2024г. до 23.08.3034г., вследствие незаконосъобразни бездействия на затворническата администрация - изразяващи се в отнемане на предоставения му от друго лице – подсъдим телевизор, както и сумата от 247, 94 лв. за имуществени вреди – изнет телевизор, ведно със законната лихва върху сумите, считано от края на увреждането – 23.08.2024г., до окончателното заплащане на главницата.

Първоинстанционният съд е изяснил обективно, пълно и всестранно релевантните за предявения иск факти и обстоятелства. Указал е на страните доказателствената тежест, с оглед характера на съдебното производство по Част Седма ЗИНЗС. От страна на ищеца са ангажирани гласни доказателства (разпитани трима свидетели), а ответникът е представил писмени такива. Допусната е комплексна съдебномедицинска експертиза, чието заключение съдът е кредитирал с доверие, като компетентно, обосновано и неоспорено от страните

Съдът е установил от фактическа страна, че Н. Г. В. е бил подсъдим в Затвора – [населено място] през исковия период - 23.02.2024г. - 23.08.3034г., като на 09.12.2024г. е освободен с мярка „домашен арест“.

На 20.02.2024 година с нотариално заверена Декларация Г. И. К. дарил телевизор марка TURBO X, модел TXV-E2474, сериен номер TXV -E2474230500354, закупен лично от него от ТД“ Фонд затворно дело“ на 22.12.2023 година безвъзмездно на Н. Г. В. с ЕГН [ЕГН], находящ се в „ЦСЗ“11 група, 05 спално помещение.

На 23.02.2024 година е депозирана Докладна записка до Началник на Затвор- [населено място], в

която е посочено, че на 23.02.2024 година в 15,30 часа и във връзка с постъпила Декларация от лишения от свобода Г. И. К. е извършена проверка в спалното помещение на 11 група-5 и е извършено претърсване на спалното помещение, като е открит телевизор без документи, който е стоял на стената, над леглото на лишения от свобода Н. Г. В., като телевизорът е иззет с Протокол за иззети вещи и предмети № 0036, а ищецът във връзка с иззетия телевизор е депозирал обяснение, в което посочил, че телевизорът му е завещан с нотариална декларация от собственика му.

На 06.03.2023 година до Началник на Затвор- [населено място] е депозирана Докладна записка във връзка с иззетия телевизор на ищеца, в която е предложено на същия да бъде наложено дисциплинарно наказание - „Писмено предупреждение“ и иззетият телевизор да бъде предаден за съхранение във вещи склад с титуляр на бележка Г. И. К. и същата ду му се предостави при поискване.

На 07.03.2024 година Комисията по разпределение на лишените от свобода изслушала ищеца във връзка с ДЗ №4241/28.02.2024 година за ползване на неразрешена вещ – телевизор.

На 13.03.2024 година Началник на Затвор – [населено място] със Заповед № 135 от същата дата наложил наказание – „Писмено предупреждение“ на Н. Г. В. -11 група за извършено от него нарушение на чл.96,т.3 и чл.97,т.2 от ЗИНЗС, представляващо дисциплинарно нарушение по смисъла на чл.100,ал.1 и ал.2,т.1,т.5 от ЗИНЗС.

Срещу Заповедта ищецът депозирал жалба до Главен директор на Главна дирекция „Изпълнение на наказанията“–гр.С., а последният със Заповед №Л-146712/02.04. 2024 година отхвърлил жалбата на адвоката на задържания под стража-Н. Г. В. срещу Заповед № 135/13.03.2024 година на Началник на Затвор- [населено място], с която на основание чл.101,т.1от ЗИНЗС му е наложено дисциплинарно наказание - „Писмено предупреждение“ за неспазване на чл.96,т.3 и чл.97,т.2 от ЗИНЗС, което представлява дисциплинарно нарушение по смисъла на чл.100,ал.1,вр сал.2, т.1 и т.5 от ЗИНЗС и потвърдил Заповед № 135/13.03.2024 година на Началник на Затвор- [населено място].

Предмет на разглежданата искова претенция е било обезщетяване на претърпени от Н. Г. В. за претърпените от него имуществени и неимуществени вреди за периода 23.02.2024г. до 23.08.3034г., вследствие незаконосъобразни бездействия на затворническата администрация - изразяващи се в отнемане на предоставения му от друго лице – подсъдим телевизор като последица от проявните форми на нарушения на чл.3 от ЗИНЗС вр. с чл.3 КЗПЧОС: унизителни и нечовешки санитарно-битови условия. Лишаването на ищеца от адекватно и ефективно лечение е в нарушение на забраната по чл. 3, ал.1 за нечовешко и унизително отношение и по ал. 2 от ЗИНЗС, приравнено на липса на медицинско обслужване.

В чл.3 от Конвенцията за защита на правата на човека и основните свободи е прокламирано, че никой не може да бъде подлаган на мъчение, на жестоко, безчовечно или унижаващо отношение. По отношение на лицата, изтърпяващи наказание за извършени углавни престъпления , във вътрешното законодателство на страната това основно право е регламентирано с нормата на чл.3, ал.1 от ЗИНЗС, предвиждаща че осъдените не могат да бъдат подлагани на изтезания, на жестоко или нечовешко отношение. На това право на лишените от свобода съответства насрещното административно задължение, при изпълнение на наказанията да бъдат осигурени условия , обезпечаващи поддържането на физическото и психическото здраве и зачитане на правата и достойнството им (чл.2, т.3 от ЗИНЗС). „Нечовешкото“ или „унижаващо“ отношение предполага страдание или унижение, достигащи отвъд неизбежния елемент на страдание и унижение, свързан с дадена форма на легитимно третиране или наказание. Мерките за лишаване от свобода, според ЕСПЧ, могат често да съдържат такъв елемент, като държавата трябва да осигури на

лишеното от свобода лице условия, които са съвместими с уважението към човешкото достойнство, така че начинът и методът на изпълнение на мярката да не го подлагат на стрес и трудности с интензивност, която надминава неизбежното ниво на страданието, свързано със задържането.

Фактическият състав на отговорността по чл. 284 от ЗИНЗС включва административен акт, действие или бездействие на специализиран орган по изпълнение на наказанията спрямо лишено от свобода или задържано лице във връзка с осъществявана административна дейност, в нарушение на чл. 3 от ЗИНЗС, от което да са възникнали вреди, които са в пряка и непосредствена причинно - следствена връзка. По силата на законовата презумпция на чл. 284, ал. 5 от ЗИНЗС, при доказване на нарушение на чл. 3 от ЗИНЗС, настъпването на неимуществените вреди се предполага до доказване на противното.

Настоящият съдебен състав е съгласен с изводите на първоинстанционният съд, че претенцията за обезщетение не е във връзка с вреди, настъпили от действия на служителите при затвора [населено място].

Правилни са доводите на първоинстанционния съд, че в конкретния случай не е доказано противоправно и незаконосъобразно действие от страна на администрацията на ответника.

Отговорността на държавата по чл.1, ал.1 от ЗОДОВ/ чл.284 от ЗИНЗС/ за причинени вреди е обективна. Този характер на отговорността означава, че държавата отговаря за вредите, причинени от нейните органи или длъжностни лица при изпълнение на административната дейност, които вреди са последица от незаконосъобразните им актове, действия или бездействия, без значение дали са причинени виновно от тях. Следователно при всички положения, за да бъде ангажирана отговорността на държавата, е необходимо да бъде установена и доказана не само незаконосъобразна административна дейност, но и настъпили вреди, като пряк и непосредствен резултат от тази дейност /чл.4 от ЗОДОВ/. Вредата е отрицателната последица, с която се засягат неблагоприятно имуществени права и/или защитени от правото нематериални блага и неимуществени интереси на увреденото лице, като "пряка и непосредствена" е тази вреда, която следва закономерно от твърдяната незаконосъобразна административна дейност, по силата на безусловно необходимата причинно - следствена връзка, която съществува между тях. На обезщетяване подлежат единствено преките вреди - тези, които са типична, нормално настъпваща и необходима последица от вредоносния резултат и които са адекватно следствие от увреждането. Освен преки, вредите следва да бъдат и непосредствени, т. е. да са настъпили по време и място, следващо противоправния резултат.

В чл.3, ал.1 ЗИНЗС се съдържа забрана осъдените и задържаните под стража да бъдат подлагани на изтезания, на жестоко, нечовешко или унижително отношение.

Отговорността на държавата за причинените вреди по чл.284, ал.1 от ЗИНЗС е обективна и освобождава ищеца от тежестта да доказва вина на конкретно длъжностно лице. Обективният неин характер означава още, че държавата отговаря за вредите, причинени от нейните органи или длъжностни лица при изпълнение на административната дейност, които са последица от незаконосъобразните им актове, действия или бездействия , без значение дали са виновно причинени.

С оглед изложеното, като взе предвид, че административният съд изцяло е приложил стандартите за защита на правото по чл. 3 ЕКПЧ по отношение на ищеца, настоящият касационен състав намира, че съдът е постановил решението си изцяло в съответствие с материалния закон, без наличие на нарушение на съдопроизводствените правила.

Искането на ответника за присъждане на разноски за юрисконсултско възнаграждение е неоснователно. Производството по делото е водено по специалния по чл. 284 и сл. от ЗИНЗС ред.

В разпоредбата на чл. 286, ал. 2 от ЗИНЗС не е предвидено заплащане на юрисконсултско възнаграждение. Разпоредбите на чл. 286, ал. 2 и ал. 3 от ЗИНЗС, тълкувани в тяхната взаимовръзка, се явяват специални по отношение на общите разпоредби на чл. 78, ал. 8 ГПК, във връзка с чл. 144 АПК и чл. 143 АПК. Липсата на изрична уредба в ЗИНЗС, която да предвижда отговорност на ищеца за заплащане на юрисконсултско възнаграждение на ответника при пълно или частично отхвърляне на иска/исковете му, означава, че такова не се дължи. В този смисъл е напр. Р.№ 475 от 13.01.2020 г. на ВАС по адм. д. № 3502/2019 г.

Предвид тези съображения, Административен съд София-град, XXV –ти касационен състав,

РЕШИ:

ОСТАВЯ В СИЛА решение № 4519 от 11.02.2025г., постановено по адм. д. № 8539 по описа за 2024 г. на Административен съд София – град, 9-ти състав.

ОТХВЪРЛЯ искането на процесуалния представител на Главна Дирекция „Изпълнение на наказанията“ за присъждане на юрисконсултско възнаграждение.

Решението е окончателно.

ПРЕДСЕДАТЕЛ:

ЧЛЕНОВЕ: